

ВОЗМОЖНОСТИ СМЯГЧЕНИЯ НЕПРОПОРЦИОНАЛЬНОСТИ РЕГИОНАЛЬНОГО ЭКОНОМИЧЕСКОГО РАЗВИТИЯ В РЕСПУБЛИКЕ АРМЕНИЯ

Г. С. ЗАКОЯН, А. В. БАРСЕГЯН

Статья посвящена проблеме, имеющей первостепенное значение для развития РА — возможностям смягчения непропорциональности регионального экономического развития.

REGIONAL ECONOMIC DEVELOPMENT DISPROPORTION MITIGATION OPPORTUNITIES FOR THE REPUBLIC OF ARMENIA

H. S. ZAKOYAN, A. V. BARSEGHYAN

The article refers to a development problem of primary importance for the Republic of Armenia, that is the regional economic development disproportion mitigation opportunities.

ԿԱԶՄԱԿԵՐՊՈՒԹՅՈՒՆՆԵՐԻ «ՎՃԱՐՈՒՆԱԿՈՒԹՅՈՒՆ» ԵՎ «ԻՐԱՑՎԵԼԻՈՒԹՅՈՒՆ» ՀԱՍԿԱՑՈՒԹՅՈՒՆՆԵՐԻ ԲԱՑԱՀԱՅՏՄԱՆ ՄԻ ՔԱՆԻ ՀԱՐՑԵՐ

Վ. Յ. ԱՌԱՔԵԼՅԱՆ

Տնտեսագիտության թեկնածու, դոցենտ

Ն. Է. ԳԱՐՐԻԵԼՅԱՆ

Լաբորանտ

Շուկայական տնտեսության պայմաններում կազմակերպությունների կառավարման համակարգում իր առանձնահատուկ տեղն ունի տնտեսական գործունեության վերլուծությունը, որի արդյունքները հնարավորություն են տալիս կառավարիչներին մշակելու ինչպես կազմակերպության զարգացման ռազմավարությունը և մարտավարությունը, այնպես էլ կայացնելու արդյունավետ կառավարչական որոշումներ:

Ուստի այն առանցքային դեր ունի կազմակերպության կառավարման և ներքին վերահսկողական համակարգի, նրա շրջակա միջավայրի (ներքին և արտաքին) ուսումնասիրման համար: Հայտնի է, որ կազմակերպության հուսալիությունը և գործարար ակտիվությունը բնութագրվում է նրա ֆինանսական դրությամբ, որը հանդիսանում է շուկայի մասնակիցների շահերի իրագործման երաշխիքը: Պարզ է, որ տվյալ դեպքում խոսքը վերաբերվում է կազմակերպության վճարունակությանը: Հատկանշական է, որ որոշ տնտեսագետների մոտ, ոչ էական տարբերություններով, վճարունակությունը և իրացվելիությունը նույնացվում են պարտավորությունները կատարելու ունակության հետ: Այսպես, ըստ Վ. Վ. Կովալովի՝ որպես վճարունակության հիմնական հատկանիշներ, կարելի է ա-

ռանձնացնել կազմակերպության դրամական հաշիվներում բավարար ծավալի դրամական միջոցների առկայությունը և հետաձգված կրեդիտորական պարտքերի բացակայությունը¹:

Լ. Ֆ. Ֆոմինայի և Տ. Գ. Վակուլենկոյի տեսակետում կազմակերպության վճարունակությունը բնութագրվել է որպես սեփական ֆինանսական պարտավորությունները ժամանակին և լրիվ ծավալով մարելու ունակություն²:

Սկզբունքորեն այլ բնորոշում է ներկայացրել Ա. Ա. Բրևնովը «վճարունակությունը պետության, իրավաբանական և ֆիզիկական անձանց ընդունակությունն է ամբողջությամբ կատարել իրենց պարտավորությունները վճարումների գծով, դրանց մոտ դրամական միջոցների առկայությունն է, որն անհրաժեշտ և բավարար է վճարումները իրականացնելու համար»³:

Որոշ տնտեսագետներ⁴ էլ գտնում են, որ վճարունակությունը ավելի լայն հասկացություն է, քան վարկունակությունը, և վարկավորման գործընթացում վճարունակության վերլուծության անհրաժեշտությունն չի առաջանում: Դա բացատրվում է այն հանգամանքով, որ, ի տարբերություն այլ դրամական պարտավորությունների, վարկը կարող է մարվել ոչ միայն հասույթի իրացումից, այլ նաև գրավադրված գույքի իրացման, երաշխիքների, ինչպես նաև ապահովագրական փոխհատուցման հաշվին: Այսինքն, բանկը լրիվ կամ մասնակիորեն կարող է հուսալ վարկի և դրա դիմաց տոկոսների փոխհատուցում նույնիսկ այն դեպքում, երբ փոխառուն դառնա անվճարունակ: Մեր կարծիքով այս տեսակետը չունի խորը հիմնավորում, քանի որ ոչ մի վարկատու կազմակերպություն չի փորձի միջոցներ հատկացնել ցածր վճարունակություն ունեցող կազմակերպությանը:

Ընդհանրացնելով վերը քննարկված տեսակետները՝ վճարունակությունը ներկայացվում է որպես իրավաբանական կամ ֆիզիկական անձի ունակություն ու պատրաստակամություն՝ ժամանակին և ողջ ծավալով մարելու իր պարտավորությունները: Այլ կերպ, վճարունակությունը կազմակերպության մոտ դրամական միջոցների առկայություն է, որը բավարար է հապշտապ ու կարճաժամկետ պարտավորությունների մարման համար:

Մասնագիտական գրականության մեջ կազմակերպության ֆինանսական վերլուծության հիմնահարցերը պարզաբանելիս իրացվելիությունը դիտարկվում է ինչպես լայն, այնպես էլ առավել նեղ իմաստով: Լայն իմաստով իրացվելիությունը բնութագրելիս դիտարկվում է կազմակերպության կողմից բոլոր պարտավորությունները կատարելու հնարավորությունների վերլուծություն, որոնք բխում են կանոնադրությունից և այլ հիմնադիր փաստաթղթերից՝ ներառելով նաև բոլոր սեփականատերերի գույքային շահերի պաշտպանությունը:

Երկրորդ մոտեցումը, որը հետազոտողների մեծ մասի կողմից ընդունվում է որպես միակ ճիշտ վերլուծության ուղին, բնորոշում է իրացվելիությունը միայն

¹ Ковалев В. В. Введение в финансовый менеджмент. М., Финансы и статистика. 2002, с. 217.

² Вакуленко Т. Г., Фомина Л. Ф. Анализ бухгалтерской отчетности для принятия управленческих решений. СПб.: Издательский дом "Герда", 2003, с. 43-44.

³ Бревнов А. А. Основы экономической теории. Х., 2004, с. 483.

⁴ "Банковское дело", под. ред. проф. А. М. Тавасиева, М., с. 625.

որպես կազմակերպության ընթացիկ ֆինանսական պարտավորությունները կատարելու կարողություն՝ ակտիվները դրամական միջոցների փոխարկելու ուղիով: Տվյալ դեպքում խոսքը իրացվելի ակտիվների մասին է, որոնք համեմատաբար կարճ ժամկետում կարող են փոխարկվել դրամական միջոցների, և դա կհամապատասխանի ֆինանսական պարտավորությունները մարելու ժամկետներին: Այդ դեպքում կազմակերպության ակտիվները, որոնք հնարավոր չէ արագ իրացնել, գնահատվում են «իրացվելի ակտիվներ» հասկացության սահմանների շրջանակներում:

Ըստ Վ. Վ. Կովալյովի⁵, որևէ ակտիվի իրացվելիությունը պետք է հասկանալ որպես արտադրատնտեսական գործընթացում այդ ակտիվը դրամական միջոցներով փոխակերպելու կարողություն, իսկ իրացվելիության աստիճանը կախված է այն ժամանակահատվածից, որի ընթացքում հնարավոր է իրականացնել այդ փոխակերպումը:

Լ. Ֆ. Ֆոմինան և Տ. Գ. Վակուլենկոն իրացվելիությունը բնորոշում են որպես գույքային արժեքների առանձին տեսակներն իրենց հաշվեկշռային արժեքից առանց կորուստների դրամական ձևի փոխակերպվելու կարողություն⁶: Իրացվելիությանը յուրօրինակ բնորոշում է տվել Վան Խորնը: Ըստ նրա՝ «իրացվելիություն» հասկացությունն անհրաժեշտ է ընկալել որպես արժեքները դրամական միջոցների փոխարկելու կարողություն⁷: Ըստ այս տեսակետի իրացվելիությունը դիտարկվում է երկու տեսանկյունից.

1. որպես ժամանակ, որն անհրաժեշտ է այլ ակտիվները դրամական միջոցների փոխարկելու համար,

2. որպես որոշակի գնով ակտիվը վաճառելու հավանականություն:

Մեր կարծիքով, բացի այդ ամենից, իրացվելիության բովանդակությունը կարելի է քննարկել երկու տեսանկյունով՝

1. որոշել այն ամենաարդյունավետ ժամանակամիջոցը, որի ընթացքում կարելի է իրացնել բոլոր տեսակի ակտիվները,

2. որոշել սպասվելիք այն գումարի չափը, որն առաջանալու է ակտիվների ընդհանուր վաճառքից:

Դրանք փոխկապակցված են այնքանով, որ ակտիվների որոշ մասը կարելի է վաճառել օգտակար ծառայության ժամկետից շուտ, թեկուզև իրացման գինը շուկայականից որոշակիորեն ցածր լինի:

Այսպիսով կարելի է եզրակացնել, որ իրացվելիությունն ընդհանրացված առումով տնտեսվարող սուբյեկտների ունակությունն է՝ իրենց տրամադրության տակ գտնվող ակտիվները դրամական միջոցների փոխարկելու և սահմանված ժամկետում դրանցով ծածկելու անհրաժեշտ բոլոր տեսակի վճարային պարտավորությունները:

⁵ Ковалев В. В. Финансовый анализ: методы и процедуры. М., Финансы и статистика. 2002, с. 303.

⁶ Вакуленко Т. Г., Фомина Л. Ф. Анализ бухгалтерской отчетности для принятия управленческих решений. СПб.: Издательский дом "Герда", 2003, с. 43-44.

⁷ Josette Peyrard, Analyse Financiere, "Tntesaget", Erevan, 2000, с. 165.

НЕКОТОРЫЕ ВОПРОСЫ РАСКРЫТИЯ ПОНЯТИЙ "ПЛАТЕЖЕСПОСОБНОСТЬ" И "РЕАЛИЗАЦИЯ" ОРГАНИЗАЦИЙ

***В. Г. АРАКЕЛЯН
Н. Э. ГАБРИЕЛЯН***

В нашей статье раскрыты понятия "платежеспособность" и "реализация" организаций.

Надежность и предпринимательская активность организаций характеризуются их финансовым положением, в данном случае речь идет о "платежеспособности".

Перевод активов, находящихся в распоряжении, хозяйствующих субъектов, в денежные средства и тем самым покрытие платежных обязательств в установленные сроки - это "реализация" в общем смысле.

SOME ISSUES ON REVEALING THE IDEAS OF "SOLVENCY" AND "REALIZATION" OF ORGANIZATIONS

***V. G. ARAKELYAN,
N. E. GABRIELIAN***

In this article the ideas of 'solvency' and 'realization' of organizations are revealed.

The reliability and business activity of organization are characterized by its financial condition, and in this case the solvency is concerned.

To change the assets being at disposal of entities into financial means and to cover liabilities with them in a fixed term – this is a realization in a general sense.

СУЩНОСТЬ, СОДЕРЖАНИЕ И ТИПОЛОГИЯ КОРПОРАТИВНЫХ ОБЪЕДИНЕНИЙ

И. ДЖИМШИТАШВИЛИ

Корпоративный сектор экономики играет самую значительную роль в странах с развитой экономикой.

Понятие корпорация происходит от латинского "corporatio", что значит объединение. Поэтому совершенно логично, что все крупные объединения предпринимателей называют одним общим словом «корпорация». Тенденции современного мира накладывают отпечаток и трансформируют понятие корпоративных образований.

Корпоративные отношения складываются в процессе осуществления хозяйственной деятельности. Они охватывают различные виды деятельности в области производства, распределения, обмена и потребления.

Понятие корпорации является основополагающим во многих развитых странах, например в США, где акционерному обществу соответствуют корпорации, выпускающие акции. Тем не менее, отождествлять понятие корпорации с понятием акционерного общества не совсем верно.